

Vydala Regionální rada rozvoje a spolupráce se sídlem v Trinci ve spolupráci se statutárním městem Karviná v rámci projektu „Těšínské Slezsko – spolupráce v cestovním ruchu“ v roce 2012. Koncepte řešení a text Miroslav Lysek, foto Miroslav Lysek a archiv Regionální rady rozvoje a spolupráce se sídlem v Trinci.

e-mail: tic@munbo.cz, web: www.mesto-bohumin.cz

tel.: +420 596 092 111, +420 732 596 092, fax: +420 596 092 100

Masarykova 158, 735 81 Bohumín-Nový Bohumín

Informační centrum Městského úřadu Bohumín

e-mail: micka@rfka.cz, web: www.rfka.cz, www.zamek-frystat.cz

Masarykovo nám. 71, 733 01 Karviná-Fryštát, tel.: +420 596 318 620

Městské informační centrum Karviná

e-mail: mic@knhovna-orlova.cz, web: www.knhovna-orlova.cz

Masarykova 1324, 735 14 Orlová-Lutyň, tel.: +420 596 511 306

Městské informační centrum Orlová

e-mail: info@havir-ov-info.cz, web: www.havir-ov-info.cz

tel.: +420 596 815 843, +420 608 556 549, fax: +420 596 817 512

Městské informační centrum Havířov

e-mail: rsts@tesin.cz web: http://eureregion.info/reg.cz

Hlavní 1a, 737 01 Český Těšín, tel.: +420 558 711 474

Agentura příhraničních informací Český Těšín

e-mail: tic@stonax.cz, web: www.stonax.cz

Komorní Lhotka 27, 739 53 Hnojník, tel.: +420 606 674 772

TIC Mikroregionu obcí povodí Stonávky

e-mail: mic@knh-trinec.cz, web: www.info-trinec.cz

Dukelská 686, 739 61 Trinec, tel.: +420 558 998 200, +420 774 340 334

Městské informační centrum Trinec

e-mail: ic@bystrice.cz, web: http://ic.bystrice.cz

739 95 Bystřice nad Olší 334, tel.: +420 558 995 775

Informační centrum Bystřice

e-mail: info@jablunkov.cz, web: www.jablunkovsko.cz

Dukelská 600, 739 91 Jablunkov, tel.: +420 558 340 607

Jablunkovské informační centrum

e-mail: info@gotice.cz, web: www.gotice.cz

739 98 Mosty u Jablunkova 381, tel.: +420 558 341 586

Gorolské turistické informační centrum

**INFORMAČNÍ CENTRA
TĚŠÍNSKÉHO SLEZSKA**

„PO STOPÁCH ŠLECHTICKÝCH RODŮ V TĚŠÍNSKÉM SLEZSKU“

NAUČNÁ STEZKA MIONŠÍ – PANEL Č. 2

bolickým příkladem je manželství posledního přemyslovce Václava III. s Violou, dcerou již zmíněného prvního těšínského knížete Měška. Jiným potvrzením vazby těšínských knížat na pražský královský dvůr a zároveň dokladem jejich vlivu na dějinné události evropského významu je aktivní zapojení Přemysla I. Nošáka, vnuka Měška, do diplomatických aktivit císaře Václava IV.

Po smrti posledního příslušníka tohoto rodu na těšínském stolci, kněžny Alžběty Lukrecie, přešlo Těšínsko jako odum-

TOLERANČNÍ PAMÁTNÍK NA GODULI

řelé léno českých králů do rukou Habsburků. Těšín se tak stal sídlem pouze jejich správců. Avšak angažovanost Habsburků, především v rozvoji hospodářství, v prosazování rekatolizačních procesů, nebo v zajišťování strategicko-vojenských zájmů na Těšínsku byla značná. S jejich jmény se pojí vybudování tzv. Severní dráhy Ferdinandovy z Vídně do Bohumína, iniciované císařem Ferdinandem V., nebo založení Trineckých železáren arcivévodou Karlem. Za I. světové války měl v Těšíně své sídlo i generální štáb rakousko-uherské armády, kdy v jeho čele stál poslední těšínský kníže – arcivévoda Fridrich.

Významným způsobem ovlivnil Těšínsko rovněž rod Larisch-Mönnichů, kterému od 90. let 18. století až do konce 2. sv.

ZÁMEK FRYŠTÁT V KARVINĚ

TRINECKÉ ŽELEZÁRNY OKOLO R. 1910

války patřily rozsáhlé majetky v okolí Karviné, především pak zámky Fryštát a Solca. Druhý jmenovaný zanikl v 50. letech 20. století. Zámek Fryštát je však po své rekonstrukci v současnosti perlou mezi památkami Těšínského Slezska. Také tento rod dosáhl evropského povědomí. Hrabě Jan zastával v 60. letech 19. století za panování císaře Františka Josefa I. funkci ministra financí tehdejší rakouské vlády, hrabě Jindřich pak mohl díky svým kontaktům hostit na zámku Fryštát začátkem 20. století dokonce následníka trůnu arcivévodu Ferdinanda d'Este, německého císaře Viléma II., či bulharského cara Ferdinanda. Tento hraběcí rod se na Těšínsku velkou měrou zasloužil o rozvoj černouhelných dolů.

Osobitou stopu zanechal v kraji také Mikoláš Taaffe, příslušník irského šlechtického rodu. Dobu, kdy byl majitelem fryštátského panství, zde připomínají dvě sochy patrona Irska – biskupa sv. Patrika, pravděpodobně jediné v celé České republice.

Pro návštěvníky Těšínského Slezska tak mohou vybrané památky připomínající zdejší šlechtické rody představovat jak překvapivé atraktivitu, tak zdroj zajímavých informací. Pro zájemce o dějiny pak jsou potenciálem inspirace k vyhledávání dalších historických stop a tím k hlubšímu poznání a pochopení svébytnosti tohoto kraje.

„PAMÁTKY NA ŠLECHTICKÉ RODY V TĚŠÍNSKÉM SLEZSKU“

HABSBURKOVÉ

1. Naučná stezka Mionší

Oblíbené místo loveckých výletů arcivévody Fridricha Habsburského, posledního těšínského knížete a velitele generálního štábu rakousko-uherské armády v letech 1914-1916 v Těšíně. Je mu věnována část informací druhého panelu naučné stezky Mionší. Naučná stezka je přístupná od června do poloviny září.

ARCIVÉVODA FRIDRICH NA PANELU Č. 2 NAUČNÉ STEZKY MIONŠÍ

2. Toleranční památník na Goduli a pamětní deska na Čantoryji

Dvě lokality připomínající tajné setkávání a bohoslužby slezských evangelíků v období nástupu rekatolizace po ukončení třicetileté války a po převzetí Těšínska do přímé správy Habsburků, především za vlády císařů Ferdinanda III. a Leopolda I. Na Goduli připomíná toto období mohyla z roku 1931. Byla zde instalována Evangelickou maticí Třanovského u příležitosti 150. výročí vydání tolerančního patentu císařem Josefem II., který evangelíkům vrátil alespoň částečně svobodu jejich vyznání. Na Čantoryji se zmiňuje o tajných bohoslužbách 3. zastavení Rytířské naučné stezky. Nedaleko ní, v místě nazývaném Zakámen, je pak umístěna na skále, pod kterou se evangelici scházeli, pamětní kovová deska. Společnými iniciátory tohoto připomenutí byli v r. 1992 obec Nýdek a Slezská církev evangelická augsburského vyznání.

ZAKÁMEN – MÍSTO TAJNÝCH EVANGELICKÝCH BOHOSLUŽEB NA ČANTORYJI

3. Třinecké železárně

Hutní společnost založená v r. 1839 arcivévodou Karlem Habsburským. V současnosti je „Werk“, jak jej zaměstnanci i obyvatelé Těšínska dodnes v souladu s místním nářečím nazývají, úspěšným průmyslovým podnikem s výrazným vlivem na společenský život města a okolního regionu. Jeho historii se věnuje také stálá expozice Muzea Třineckých železáren a města Třince.

TURISTICKÁ CHATA NA JAVOROVÉM NA DOBOVÉ POHLEDNICI OKOLO ROKU 1910.

4. Turistické chaty na Čantoryji a na Javorovém

Stavby německého turistického spolku Beskiedenverein připomínající počátky rozvoje turistiky z přelomu 19. a 20. století. Obě byly pojmenovány po tehdejších Habsburcích, kteří vládli na Těšínsku: chata na Čantoryji po arcivévodkyni Izabele, patronce spolku Beskiedenverein a choti arcivévody Albrechta a chata na Javorovém po arcivévodovi Fridrichovi (viz. rovněž bod 1. – naučná stezka Mionší)

PIASTOVCI

5. Jablunkovské šance

Raně novověké opevnění chránící slezsko-uherskou hranici. Bylo vybudováno a posléze zkonalováno v 16. a v 17. století za vlády posledních piastovských knížat Václava III. Adama, Adama Václava a Alžběty Lukrécie. V jeho údržbě a přestavbách pokračovali později také Habsburkové. Bylo obsazeno stálou vojenskou posádkou z vybraných místních Valachů. Vojenský význam začalo ztrácet v 19. století. V současnosti je připomínají již pouze torza obranných zdí, valů a příkopů.

GRAFICKÁ REKONSTRUKCE PŘEDPOKLÁDANÉ PODOBY JABLUNKOVSKÝCH ŠANCÍ

7. Kostel sv. Vavřince v Těrlicku-Kostelci

Církevní stavba představující přerůstání odkazu šlechtických rodů na Těšínsku do legend. Pojí se k ní několik variant lidových pověstí o Černé kněžně. Jedna z nich vypráví, že pro zdejší lid hodná těšínská paní chtěla být po své smrti pohřbena na vesnici – blízko svých poddaných. Stalo se tak právě na kopci nad Těrlickem, kde byl poté postaven i dřevěný kostel a ten mu dal také své jméno – Kostelec. Přestože na jeho místě později vznikl kostel nový, Černá paní se v něm zjevuje dodnes. Předlohou lidové fantazie byla nejpravděpodobněji kněžna Sidonie Kateřina, manželka knížete Václava III. Adama, která po jeho smrti koncem 16. století na Těšínsku také vládla.

LARISCH-MÖNNICHOVÉ

8. Zámek Fryštát

Původně se jednalo o gotický hrad založený těšínskými Piastovci. V roce 1792 jej zakoupil hraběcí rod Larisch-Mönnichů, který jej postupně zveleboval do dnešní empírové podoby. La-

INTERIÉR ZÁMKU FRYŠTÁT V KARVINĚ

rish-Mönnichové jej vlastnili do konce 2. světové války, kdy byl zkonfiskován. Poslední rekonstrukce proběhla v letech 1994 – 1997. Po ní se stal zámek přístupný veřejnosti a představuje „perlu“ mezi historickými památkami Těšínského Slezska. Hlavní sezona na zámku je od dubna do října, celoročně otevřená je expozice Národní galerie. V okolí zámku se nachází rozsáhlý zámecký park.

9. Zámek, letohrádek a socha sv. Jana Nepomuckého v Těrlicku

Menší památky připomínající majetky Larisch-Mönnichů na těšínském venkově. Obě budovy sloužily jako zázemí správců. V současnosti jsou v soukromých rukou. Socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1778 u zámku je kvalitním barokním uměleckým dílem ozdobeným šlechtickým znakem původních majitelů. K letohrádku se váže pověst, možná i reálné konstatování. V minulosti na něj navazovala poměrně mohutná – asi 300 m dlouhá „hladová zeď“. Prý ji nechali v době velké neúrody ve čtyřicátých letech 19. století postavit majitelé proto, aby chránila jejich sad před hladovými vesničany. Byla však postupně „rozebrána“ a v současnosti z ní zbylo pouhé torzo.

TAAFOVÉ

SOCHA BISKUPA SV. PATRIKA V KARVINĚ – FRYŠTÁTU

10. Sochy sv. Patrika v Karvině a v Dolní Lutyni

Dvě barokní sochy připomínající hrabata Taafy, kteří vlastnili v 18. století panství ve Fryštátu a Dolní Lutyni. Sochy biskupa sv. Patrika, který je patronem Irsku, jsou jako památky na působení šlechtického rodu irského původu odkazem vpravdě symbolickým. Je zároveň velmi pravděpodobné, že jsou jedinými sochami tohoto světce v celé České republice. Obě jsou datovány rokem 1749 a jsou tak spjaté s tehdejším majitelem hrabětem Mikulášem Taafem. V Dolní Lutyni se socha sv. Patrika nachází v areálu kostela sv. Jana Křtitele, v Karvině – Fryštátu si ji lze prohlédnout u kostela Povýšení sv. Kříže.

